

พฤติกรรมการเล่นของเด็กของผู้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมาย กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ ในการอุปการะเลี้ยงดูอบรม สั่งสอน และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแล พ.ศ. 2549

โดย สุภาภรณ์ นิลเกตุ*

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเล่นของเด็กของผู้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมายกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแล พ.ศ. 2549 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเล่นของเด็กของผู้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมายกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแล พ.ศ. 2549 ปัญหาอุปสรรคต่อการเลี้ยงดูเด็กของผู้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และความต้องการบริการเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมของผู้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ผู้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจะต้องได้รับการอนุมัติให้จดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมกับกลุ่มการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในประเทศของศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม กรุงเทพมหานคร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ได้แก่ เดือนตุลาคม 2558 – กันยายน 2559 ด้วยการใช้แบบสอบถามแบบมีระบบ มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 199 ครอบครัว ทั้งนี้ ได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

ผู้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีพฤติกรรมการเล่นเด็กตามกฎหมายกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแล พ.ศ. 2549 อยู่ในระดับมากที่สุด มีปัญหาอุปสรรคต่อการเลี้ยงดูเด็กของผู้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในระดับน้อยที่สุด และผู้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีความต้องการบริการเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในระดับน้อย โดยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญดังนี้ ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมควรมีการสนับสนุนและส่งเสริม การจัดกิจกรรมเครือข่ายครอบครัวบุญธรรมมากขึ้น และควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้สามารถขับเคลื่อนกระบวนการทำงานช่วยเหลือครอบครัวได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและสอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ

พฤติกรรมการเล่นเด็ก, มาตรฐานขั้นต่ำในการอุปการะเลี้ยงดู, ผู้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมการเล่นของเด็กของผู้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม : กรณีศึกษา ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม” หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2558) สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

**Study of Parenting Behavior of Adopted children according
to the Ministerial Regulations set the minimum standards
for foster care, training and development of children in the care of
the children in 2006**

BY Thatayanee Nilgate*

Abstract

Study of Parenting Behavior of Adopted children according to the Ministerial Regulations set the minimum standards for foster care, training and development of children in the care of the children in 2006. The objectives of this study were to study the parenting behavior of adopted children according to the Ministerial Regulations set the minimum standards for foster care, training and development of children in the care of the children in 2006, Problems obstacles to raising of children, and service requirements for adoption of Adoptive Child. The sample used in this study was The adoptive child must be approved to register a child with Domestic adoption group of Child Adoption Center, Bangkok in 2016. Between October 2015 - September 2016. Systematic random sampling. There were 199 families. This study was Quantitative Research. Use questionnaire as a tool to collect data. The results can be summarized as follows, the adoption of parenting behavior of adopted children according to the Ministerial Regulations set the minimum standards for foster care, training and development of children in the care of the children in 2006 at the highest level. There are problems with the adoption of children at the lowest level. The service requirements for adoption of Adoptive Child is low. And there are suggestions in this study, Child Adoption Center should support and promote more adoptive family networking activities. It should also focus on the development of personnel so that they can drive the family's work process properly, and to respond to effective social change.

Keywords

Parenting Behavior, Minimum Standards for Forster Care, Adoptive Child

บทนำ

หลากหลายครอบครัวต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบทางบวกและทางลบตามมา มีทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ตลอดจนได้มีการจัดการแก้ไขปัญหามาหาทางออกให้กับครอบครัวอย่างที่ดีที่สุดซึ่งในของแต่ละครอบครัวจะมีวิธีการและแนวทางที่แตกต่างกันออกไป ถึงแม้ว่าในครอบครัวจำนวนไม่น้อย ความหมายของครอบครัวจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปจากเดิมโดยเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวปกติทั่วไปคือการที่บิดามารดาแท้จริงเลี้ยงดูบุตรด้วยตนเองกลายเป็นการให้ญาติพี่น้องหรือบุคคลอื่นช่วยอุปการะเลี้ยงดูเด็กแทนบิดามารดาแท้จริง อันเนื่องมาจากปัจจัยสาเหตุต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบิดามารดาเด็กไม่มีความพร้อมในการเลี้ยงดูบุตรซึ่งด้วยอายุหรือวุฒิภาวะก็ดี การไม่มีเวลาเลี้ยงดูเด็กเนื่องจากประกอบอาชีพ การมีบุตรจำนวนหลายคน หรือแม้แต่บิดามารดาเด็กเลิกรากัน เป็นต้น และในทำนองเดียวกัน ผู้ขอรับเด็กก็ไม่สามารถมีบุตรของตนเองได้ มีความต้องการเป็นครอบครัวที่สมบูรณ์ ตลอดจนการดำเนินการเป็นผู้ปกครองเด็กตามกฎหมายอย่างถูกต้อง เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กได้รับโอกาสใน การดำเนินชีวิตและมีอนาคตที่ดี

ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งเพื่อให้ความช่วยเหลือคุ้มครอง สวัสดิภาพเด็กและดำเนินการพัฒนาศักยภาพและสร้างภูมิคุ้มกันเด็กและเยาวชน มีการให้บริการทางสังคมสงเคราะห์โดยการให้บริการให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ตลอดจนดำเนินการเตรียมความพร้อมของครอบครัวบุญธรรมและเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม ประสานความร่วมมือและจัดประชุมแลกเปลี่ยน

เรียนรู้เกี่ยวกับบุตรบุญธรรมในประเทศกับหน่วยงานและเครือข่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงบริการด้านการจัดการสวัสดิการเด็กเพื่อจัดหาครอบครัวทดแทนให้แก่เด็กกำพร้าทั้งคนไทยและต่างประเทศ เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเติบโตในครอบครัวที่มีความเหมาะสม และเพื่อเป็นการคุ้มครองสวัสดิภาพและประโยชน์สูงสุดของเด็กที่เป็นบุตรบุญธรรมอย่างถูกต้องภายใต้กฎหมายพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2533 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กฎกระทรวงฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2549) ออกตามความในพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2478 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและความร่วมมือในการรับรองบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ (Hague Convention on the Protection of Children and Cooperation in Respect of Inter-country Adoption) และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ถึงอย่างไรก็ดี ด้วยภารกิจงานที่มีจำนวนมาก ประกอบกับบุคลากรที่มีจำนวนน้อย ทำให้หน่วยงานได้ให้บริการความช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวบุญธรรมที่เข้าสู่ระบบของศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเท่านั้น เนื่องจากระบบการติดตามและประเมินผลยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างครอบคลุม ส่งผลกระทบให้ปัญหาอุปสรรคต่อการเลี้ยงดูเด็กที่เกิดขึ้นพบว่า บางปัญหาเป็นปัญหาสะสมและยากต่อการเยียวยาให้ความช่วยเหลือครอบครัวบุญธรรมเพื่อคงความสัมพันธ์ที่ดีอย่างเคย นอกจากนี้งานวิจัยที่ผ่านมาของสุธีณี พบลาภ (2554) ระบุว่า ผู้ขอรับเด็กและพนักงานเจ้าหน้าที่ด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมให้ความสำคัญต่อครอบครัวมากที่สุดโดยผู้ขอรับเด็กต้องให้ความรักความอบอุ่นกับเด็กที่ขอรับเป็นบุตรบุญธรรมเพื่อเติมเต็มในส่วนที่เด็กต้องการ

และขาดหายไป พนักงานเจ้าหน้าที่ด้านการรับเด็ก เป็นบุตรบุญธรรมยังเห็นถึงความสำคัญของแผนการ เลี้ยงดูเด็กทรงลงมาโดยมองถึงเจตนาของการรับเด็ก เป็นบุตรบุญธรรมและประเมินความเสี่ยงต่อการ เลี้ยงดูเด็กว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ตลอดจน ตระหนักถึงความรู้ความเข้าใจและทัศนคติของผู้ ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมต่อการเลี้ยงดูเด็กเพื่อ นำไปสู่ความสามารถจัดการแก้ไขปัญหาการเลี้ยงดู เด็กได้มากน้อยเพียงใด ประกอบกับการศึกษาของ กนกฐิติ พันธ์กิติ (2556) ระบุว่า ผู้ขอรับเด็กและ เด็กที่ขอรับเป็นบุตรบุญธรรมมีความสัมพันธ์ระหว่าง กันเป็นอย่างดีโดยให้ความรักความอบอุ่น ความ ห่วงใยและเอาใจใส่กับเด็กที่ขอรับเป็นบุตรบุญธรรม มาโดยตลอด รวมถึงมีการแสดงออกถึงความรู้สึกที่ ดีเป็นประจักษ์อย่างชัดเจน เด็กที่ขอรับเป็นบุตรบุญ ธรรมจะได้รับการขัดเกลาทางสังคมและการอบรม สัณสน ตลอดจนการปลูกฝังสิ่งที่ถูกต้องและ เหมาะสม ได้รับการส่งเสริมทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแสวงหาวัตถุหรือสิ่งของต่างๆ เพื่อตอบสนอง ต่อความต้องการของเด็กซึ่งบางครั้งเสมือนว่า ผู้ ขอรับเด็กให้สิ่งของต่างๆ แก่เด็ก มุมมองหนึ่งเป็น วิธีการเลี้ยงดูเด็กที่ดี แต่อีกแง่มุมหนึ่งเป็นการทำร้าย เด็กโดยที่ผู้ขอรับเด็กไม่รู้ตัว เช่น ผู้ขอรับเด็กเลี้ยงดู เด็กด้วยวิธีการตามใจเด็กมากเกินไป ทำให้เด็ก ไม่รู้จักการช่วยเหลือและจัดการแก้ไขปัญหาด้วย ตนเอง อาจส่งผลให้เด็กกลายเป็นคนที่มีภาวะทาง อารมณ์ในแง่ลบ เช่น โมโหง่าย เอาแต่ใจ มี ตนเองเป็นที่ตั้งโดยไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การไม่รู้จักการรอคอย ไม่อดทนต่ออุปสรรคและ ปัญหาต่างๆ ที่ตนเองต้องเผชิญทำให้เด็กที่ขอรับเป็น บุตรบุญธรรมมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจนกลายเป็น ปัญหาอุปสรรคของการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และอย่างไรก็ดียังไม่พบการศึกษาถึงพฤติกรรมการ เลี้ยงดูเด็กของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมอย่าง

เป็นระบบ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่าพฤติกรรมการ เลี้ยงดูเด็กของ ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเป็น อย่างไร ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมประสบกับ ปัญหาอุปสรรคต่อการเลี้ยงดูบุตรบุญธรรมอย่างไร และมีความต้องการบริการเกี่ยวกับการรับเด็กเป็น บุตรบุญธรรมอย่างไร

แนวคิดเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

การทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กที่ใช้ใน การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ระพีพรรณ คำหอม (2557) จะยึด ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) ซึ่งเป็นสิทธิสากลที่เด็ก พึงจะได้รับอย่างเสมอภาคกันโดยเด็กมีสิทธิที่จะมี ชีวิต (Right to Life) สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง คุ้มครอง (Right to be Protected) สิทธิที่จะได้รับ การพัฒนา (Right to be Developed) โดยเด็กทุก คนจะต้องได้รับ การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และการส่งเสริมการศึกษาที่ดี ตลอดจนการดูแลเอา ใจใส่ทางโภชนาการที่ครบถ้วนสำหรับเด็ก โดยปัจจัย ที่เด็กจะได้รับต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนด และสิทธิที่จะได้มี ส่วนร่วม (Right to Participate) และเป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 23 ได้กำหนดไว้ว่า ผู้ปกครองต้องให้ การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กที่ อยู่ในความปกครองดูแลของตนตามสมควรแก่ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่ ต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำตามที่กำหนดใน กฎกระทรวง และจะต้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ อยู่ในความปกครองให้อยู่ในความปลอดภัยทั้ง ร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้ กระทรวงการพัฒนา สังคม และความมั่นคงของมนุษย์ (2557) กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการอุปการะ เลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความ ปกครองดูแล พ.ศ.2549 ของกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กำหนดให้เด็กต้อง

ได้รับการปฏิบัติโดยมีการจดทะเบียนการเกิดตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร มีผู้ปกครองตามกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่น ได้รับการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับ ได้รับสิทธิบริการทางด้านสาธารณสุขและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เด็กต้องมีที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยมีสภาพแวดล้อมทางสังคมและได้รับการให้บริการสาธารณะที่ไม่เป็นผลร้ายต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของเด็ก โดยผู้ปกครองอาจติดต่อสื่อสารกับชุมชนและสังคมภายนอก เพื่อขอความช่วยเหลือมีปัญหาในการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตน รวมทั้งต้องเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและสังคม และเด็กได้รับการปฏิบัติ ด้านสภาวะการเลี้ยงดูในด้านสุขภาพกายและด้านสุขภาพจิต นอกจากนี้ผู้ปกครองต้องมีศักยภาพและ ปฏิบัติตนโดยให้การดูแลพื้นฐานด้านร่างกายและจิตใจของเด็ก เช่น การดูแลด้านสุขอนามัย ด้านอาหาร การนอนหลับ การเล่น ความสะอาด รวมทั้งส่งเสริมให้เด็กออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น การให้ การดูแลด้านสุขภาพและป้องกันโรค การกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการฝึกวินัย การให้การตอบสนองทางอารมณ์แก่เด็ก การสร้างความรัก ความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวและสังคม การสร้างความรู้และความเข้าใจในขอบเขตระหว่างตนเองและผู้อื่นของเด็ก การดูแลความปลอดภัยของเด็ก และการส่งเสริมให้เด็กแสดงออกซึ่งความคิดเห็นและความสามารถ

วิธีการศึกษา

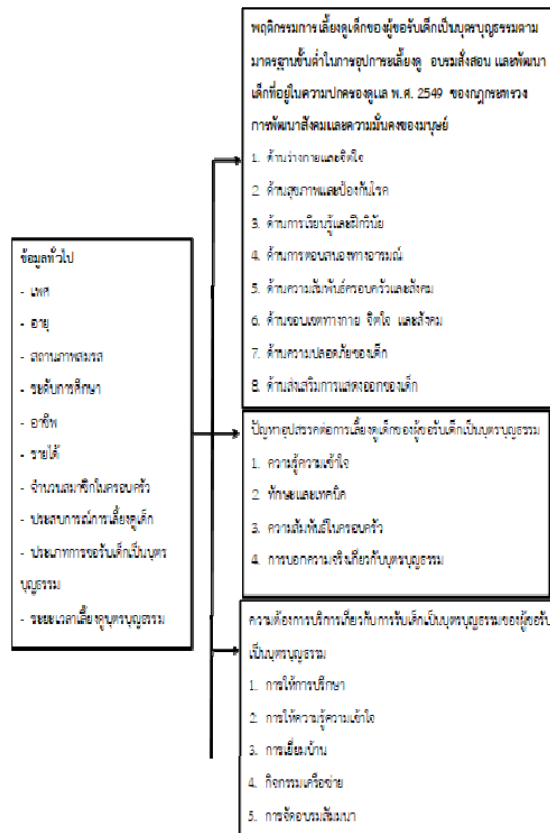
การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ดำเนินการวิจัยโดยการค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Study)

และศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือเอกสารทางวิชาการ รายงานประจำปี วิทยานิพนธ์ บทความวิชาการ รายงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลในเว็บไซต์ต่างๆ เพื่อนำมาอ้างอิงประกอบการศึกษาให้สมบูรณ์ รวมถึงการศึกษาภาคสนาม (Field Survey) เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลภาคสนาม ซึ่งใช้วิธีการศึกษาด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมที่ได้รับการอนุมัติให้จดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมกับกลุ่มการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในประเทศของศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม กรุงเทพมหานคร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ได้แก่ เดือนตุลาคม 2558 – กันยายน 2559 จำนวน 199 ครอบครัว ซึ่งในกรณีที่ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม 2 คนต่อครอบครัว จะต้องให้ผู้ดูแลเด็กเป็นหลักในการให้ข้อมูล และผู้ขอรับเด็กจะต้องนำเด็กมาเลี้ยงดูด้วยตนเองและรับผิดชอบส่งเสียเลี้ยงดูเสมือนบุตรของตนเอง ตลอดจนผู้ขอรับเด็กต้องมีความยินดีและสมัครใจในการให้ความร่วมมือเพื่อตอบแบบสอบถามโดยผู้วิจัยจะต้องมีวิธีการปกป้องความลับหรือข้อมูลส่วนตัวของผู้ร่วมวิจัย ตลอดจนการระยะเวลาในการเก็บข้อมูลและวิธีการทำลายข้อมูลด้วย โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการให้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) การหาค่าสถิติเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยใช้สถิติ t-test Independent และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

กรอบแนวคิด

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 55.8 ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 37-46 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.7 ส่วนอายุ ที่พบน้อยที่สุดคือ ช่วงอายุระหว่าง 57-68 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.6 โดยมีอายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 45 ปี 3 เดือน ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีสถานภาพสมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 68.8 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 33.2 มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท/พนักงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 34.2 มีรายได้ต่อเดือน 5,000-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.1 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน คิดเป็น ร้อยละ 26.1 ส่วนใหญ่

ไม่มีบุตร คิดเป็นร้อยละ 49.2 และไม่มีประสบการณ์เลี้ยงดูเด็กรายอื่น คิดเป็นร้อยละ 59.3 ซึ่งผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมส่วนใหญ่จะขอรับเด็กที่มีบิดามารดาให้ความยินยอม คิดเป็นร้อยละ 85.4 และมีระยะเวลาเลี้ยงดูเด็กเป็นบุตรบุญธรรม 2-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.7

พฤติกรรมของเด็กแบ่งออกเป็น 8 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกายและจิตใจ ด้านสุขภาพและป้องกันโรค ด้านการเรียนรู้และฝึกวินัย ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ ด้านความสัมพันธ์ครอบครัวและสังคม ด้านขอบเขตทางกาย จิตใจ และสังคม ด้านความปลอดภัยของเด็ก และด้านส่งเสริมการแสดงออกของเด็ก พบว่า ผู้ขอรับเด็กมีพฤติกรรมเลี้ยงดูเด็กตามกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแล พ.ศ.2549 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีพฤติกรรมเลี้ยงดูเด็กด้านสุขภาพและป้องกันโรคอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนใหญ่จะเป็นการพาเด็กไป ฉีดวัคซีนตามกำหนดระยะเวลาและครบถ้วนสมบูรณ์ ด้านส่งเสริมการแสดงออกของเด็กมีพฤติกรรม การเลี้ยงดูเด็กอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนใหญ่ผู้ขอรับเด็กส่งเสริมให้เด็กพูดอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ ด้านความปลอดภัยของเด็กมีพฤติกรรมเลี้ยงดูเด็กอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนใหญ่ผู้ขอรับเด็กสอนให้เด็กรู้จักการหลีกเลี่ยงสถานที่อันตราย ด้านขอบเขตทางกาย จิตใจ และสังคมมีพฤติกรรมเลี้ยงดูเด็กอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนใหญ่ปลูกฝังให้เด็กเคารพผู้อื่น ด้านการเรียนรู้และฝึกวินัยมีพฤติกรรมเลี้ยงดูเด็กอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนใหญ่แนะนำหรือตักเตือนเด็กในสิ่งที่เด็กทำไม่ถูกต้องเหมาะสม ด้านความสัมพันธ์ครอบครัวและสังคมมีพฤติกรรมเลี้ยงดูเด็กอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนใหญ่แสดงความรักความอบอุ่นด้วยการกอด ด้านร่างกายและจิตใจมีพฤติกรรมเลี้ยงดูเด็กอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนใหญ่ดูแลความ

สะอาดทางด้านร่างกายของเด็ก และด้านการตอบสนองทางอารมณ์มีพฤติกรรมการเล่นดูเด็กอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นการชื่นชมเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ดีเพื่อให้เด็กรู้สึกถึงคุณค่าในตนเอง

ปัญหาอุปสรรคต่อการเลี้ยงดูเด็ก แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะและเทคนิค ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว และด้านการบอกความจริงเกี่ยวกับบุตรบุญธรรม พบว่า ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีปัญหาอุปสรรคต่อการเลี้ยงดูเด็กในระดับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีปัญหาอุปสรรคด้านความรู้ความเข้าใจ ซึ่งผู้ขอรับเด็กขาดความรู้ ความเข้าใจต่อวิธีการเลี้ยงดูเด็ก ปัญหาอุปสรรคด้านทักษะและเทคนิค ส่วนใหญ่จะไม่รู้วิธีการจัดการ เมื่อเด็กมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ปัญหาอุปสรรคด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยเฉพาะการไม่มีเวลา เพื่อทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก และปัญหาอุปสรรคด้านการบอกความจริงเกี่ยวกับบุตรบุญธรรม ส่วนใหญ่แล้วผู้ขอรับเด็กมีความรู้สึกกลัวต่อการเผชิญความจริงเกี่ยวกับการบอกความจริงเด็ก

ความต้องการบริการเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้การปรึกษา ด้านการให้ความรู้ความเข้าใจ ด้านการเยี่ยมบ้าน ด้านกิจกรรมเครือข่าย และด้านการจัดอบรมสัมมนา พบว่า ผู้ขอรับเด็กมีความต้องการบริการเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ขอรับเด็กมีความต้องการบริการด้านการให้การปรึกษา ครอบครัวต้องการได้รับการปรึกษาเมื่อประสบปัญหาอุปสรรคต่อการเลี้ยงดูเด็ก ความต้องการบริการด้านการให้ความรู้ ความเข้าใจนั้น ครอบครัวต้องการได้รับแนวทางการจัดการแก้ไข ปัญหาการเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกต้องความต้องการบริการด้านการเยี่ยมบ้าน ครอบครัวต้องการได้รับ

คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กทุกครั้งที่มีการเยี่ยมบ้าน ความต้องการบริการด้านกิจกรรมเครือข่ายเป็นส่วนใหญ่ โดยครอบครัวต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมช่วยเหลือสังคม เพื่อให้คำแนะนำและช่วยเหลือในกลุ่มครอบครัวบุญธรรม และครอบครัวต้องการเข้าร่วมกิจกรรมมีการรวมพลังของกลุ่มครอบครัวบุญธรรม และความต้องการบริการด้านการจัดอบรมสัมมนาโดยครอบครัวต้องการให้มีการจัดประชุมอบรมสัมมนาเกี่ยวกับทักษะและเทคนิคในการเลี้ยงดูเด็ก

ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนบุตร ประสบการณ์เลี้ยงดูเด็กกรายอื่น ประเภทการขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และระยะเวลาเลี้ยงดูบุตรบุญธรรม ที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมต่างกัน พบว่า มีเพียงปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมด้านอายุที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมที่แตกต่างกันจะมีปัญหาอุปสรรคต่อการเลี้ยงดูเด็กของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมต่างกันพบว่า มีเพียงปัจจัยส่วนบุคคลด้านระยะเวลาเลี้ยงดูเด็กเป็นบุตรบุญธรรมที่แตกต่างกันมีผลต่อปัญหาอุปสรรคต่อการเลี้ยงดูเด็กของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมที่แตกต่างกันจะมีความต้องการบริการเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมต่างกัน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความต้องการบริการเกี่ยวกับ การรับเด็กเป็นบุตร

บุญธรรม ของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การอภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็ก
ของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมายกระทรวง
กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการอุปการะเลี้ยงดู อบรม
สั่งสอน และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแล
พ.ศ. 2549” จากการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น พบ
ประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็ก พบว่า ผู้ขอรับ
เด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กโดย
มี การปฏิบัติมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ พฤติกรรม
การเลี้ยงดูเด็กด้านสุขภาพและป้องกันโรค รองลงมา
คือ ด้านส่งเสริมการแสดงออกของเด็ก ด้านความ
ปลอดภัยของเด็ก ด้านขอบเขตทางกาย จิตใจ และ
สังคม ด้านการเรียนรู้และฝึกวินัย ด้านความสัมพันธ์
ครอบครัวและสังคม ด้านร่างกายและจิตใจ และด้าน
การตอบสนองทางอารมณ์ ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยของ
พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กในด้านต่างๆ ของผู้ขอรับเด็ก
เป็นบุตรบุญธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นที่น่า
สังเกตว่า พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กด้านสุขภาพและ
ป้องกันโรค เป็นพฤติกรรมที่ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญ
ธรรมสามารถให้แก่เด็กได้ทันที เช่น การพาเด็กไป
ฉีดวัคซีนตามกำหนดระยะเวลาและครบถ้วน
สมบูรณ์ การพาเด็กไปพบแพทย์เมื่อเด็กมีอาการ
ป่วย การให้การปฐมพยาบาลเบื้องต้นแก่เด็กเมื่อเด็ก
ล้มหรือได้รับอุบัติเหตุเล็กน้อย เป็นต้น ซึ่งสอดคล้อง
กับการศึกษาของอรุณ แสงแก้ว (2550) ที่พบว่า
ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการดูแลเด็กเล็กอยู่
ในระดับสูง เนื่องจากเด็กที่ครอบครัวบุญธรรมรับ
เด็กไปเลี้ยงดูเป็นกลุ่มเด็กที่มีอายุระหว่าง 2-3 ปี
ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กเล็กที่ต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิด
โดยเฉพาะด้านสุขภาพและการป้องกันโรค

พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กด้านส่งเสริมการ
แสดงออกของเด็ก พบว่า ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตร
บุญธรรมมีพฤติกรรมเลี้ยงดูเด็กโดยการส่งเสริมให้
เด็กพูดอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ และให้เด็ก
แสดงความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ พร้อมรับ
ฟังความคิดเห็นของเด็กเพื่อให้เด็กกล้าแสดงออก
คิดเห็น ในขณะที่การส่งเสริมให้เด็กค้นหา
ความสามารถของตนเองนั้นจะเป็นสิ่งที่ผู้ขอรับเด็ก
เป็นบุตรบุญธรรมดำเนินการ น้อยที่สุด เนื่องจาก
ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเปิดโอกาสให้เด็กแสดง
ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่อยู่แล้ว

พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กด้านความ
ปลอดภัยของเด็ก พบว่า ผู้ขอรับเด็กเป็น
บุตรบุญธรรมจะสอนให้เด็กรู้จักการหลีกเลี่ยง
สถานที่อันตราย และระวังอันตรายจากคนแปลก
หน้า รวมทั้งการสอนให้เด็กรู้จักระวังอันตรายใน
ขณะที่เด็กกำลังเล่น

พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กด้านขอบเขตทาง
กาย จิตใจ และสังคม พบว่า ผู้ขอรับเด็กเป็น
บุตรบุญธรรมมีการปลูกฝังให้เด็กเคารพผู้อื่น
รองลงมาคือ การพูดกับเด็กด้วยวาจาสุภาพ การ
สอนให้เด็กรักษาของเล่นของตนเองโดยการ
เก็บของเล่นให้เข้าที่ การสอนให้เด็กรู้จัก
การรอคอยและการเข้าแถว และการสอนให้เด็ก
รู้จักการปฏิเสธการสัมผัสร่างกาย

พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กด้านการเรียนรู้
และฝึกวินัย พบว่า ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจะ
แนะนำหรือตักเตือนเด็กในสิ่งที่เด็กทำไม่ถูกต้อง
เหมาะสม รองลงมาคือ การสอนให้เด็กสามารถ
ช่วยเหลือตนเองได้ตามวัย การส่งเสริมให้เด็กรักการ
อ่าน การสอนเรื่องจริยธรรมให้กับเด็ก และการมี
ตารางเวลาประจำวันให้เด็กและเด็กสามารถปฏิบัติ
ตามได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกนกฐิติ
พันธ์ภักดี (2556) ที่พบว่า ผู้ขอรับเด็กรู้จักบทบาท
หน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองโดยเด็กที่

ขอรับเป็นบุตรบุญธรรมจะได้รับ การขัดเกลาทางสังคมและการอบรมสั่งสอน ตลอดจนการปลูกฝังสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม

พฤติกรรม การเลี้ยงดูเด็กด้านความสัมพันธ์ครอบครัวและสังคม พบว่า ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจะแสดงความรักความอบอุ่นด้วยการกอด เนื่องจากผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมองว่าการกอดจะเป็นสิ่งที่ช่วยเติมเต็มความรักให้แก่เด็กได้มากที่สุด และสามารถช่วยให้เด็กมีความผูกพันกับผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกนกภิญโญ พันธ์ภักดี (2556) ที่พบว่า ผู้ขอรับเด็กและเด็กที่ขอรับเป็นบุตรบุญธรรมมีความสัมพันธ์ระหว่างกันเป็นอย่างดีโดยให้ความรัก ความอบอุ่น ความห่วงใยและเอาใจใส่กับเด็กที่ขอรับเป็นบุตรบุญธรรมมาโดยตลอด รวมถึงมีการแสดงออกถึงความรู้สึกที่ดีเป็นประจำอย่างชัดเจน เช่น ลูบหัวลูบ กอดหอม และสัมผัสอย่างอ่อนโยน

พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กด้านร่างกายและจิตใจ พบว่า ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจะดูแลความสะอาดทางด้านร่างกายของเด็ก รองลงมาคือการให้เด็กนอนหลับพักผ่อนวันละ 8-12 ชั่วโมง การดูแลสุขภาพช่องปากให้กับเด็ก การควบคุมอาหารของเด็กเพื่อให้เด็กได้รับอาหารที่มีคุณค่าและปริมาณที่เหมาะสม และการพาเด็กไปออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ

พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กด้านการตอบสนองทางอารมณ์ พบว่า ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจะชื่นชม เมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ดีเพื่อให้เด็กรู้สึกถึงคุณค่าในตนเอง รองลงมาคือ การสอนให้เด็กรู้จักการขอความช่วยเหลือเมื่อเด็กอยู่ในสถานการณ์อันตราย การสอนให้เด็กบอกความรู้สึกของตนเอง การสอนให้เด็กสามารถจัดการอารมณ์ของตนเองได้เมื่อรู้สึกโกรธหรือไม่พอใจ และการไม่บังคับให้เด็กเรียนพิเศษ

ปัญหาอุปสรรคต่อการเลี้ยงดูเด็ก พบว่า ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีปัญหาอุปสรรคต่อการ

เลี้ยงดูเด็กน้อยที่สุดเป็นอันดับแรก คือ ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว รองลงมาคือ ด้านทักษะและเทคนิค ด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านการบอกความจริงเกี่ยวกับบุตรบุญธรรม ตามลำดับ

ปัญหาอุปสรรคด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่า ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีปัญหาอุปสรรคการไม่มีเวลาเพื่อทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก เนื่องจากผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัท/พนักงานเอกชน จึงทำให้ไม่มีเวลาทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก ดังนั้นผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจึงต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ในครอบครัวบนพื้นฐานของความรัก ความอบอุ่น ความห่วงใย และเอาใจใส่ซึ่งเป็นความจำเป็นต่อเด็ก กล่าวคือ การเลี้ยงดูเด็กด้วยเหตุผล มีการปรับตัวเข้าหากัน มีการแก้ไขปัญหาในการเลี้ยงดูโดยการสื่อสารที่ดีต่อกันมีการพูดคุยและรับฟังความคิดเห็นของกัน อยู่เสมอตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว เช่น การประกอบกิจกรรมในครอบครัว การพักผ่อนหย่อนใจ ผู้ขอรับเด็กแสดงความรักความอบอุ่น และการดูแลเอาใจใส่เด็กเป็นอย่างดี

ปัญหาอุปสรรคด้านทักษะและเทคนิค พบว่า ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีปัญหาอุปสรรคในการไม่รู้วิธีการจัดการเมื่อเด็กมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม รองลงมาคือ การไม่รู้เทคนิคการสื่อสารที่เหมาะสมกับเด็กเมื่อเด็กมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม การไม่มีทักษะการจัดวินัยและกฎระเบียบในชีวิตประจำวันให้กับเด็ก และการไม่รู้วิธีการเสริมแรงและการพูดให้กำลังใจเด็ก

ปัญหาอุปสรรคด้านความรู้ความเข้าใจ พบว่า ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีปัญหาอุปสรรคในเรื่องการขาดความรู้ความเข้าใจต่อวิธีการเลี้ยงดูเด็ก เนื่องจากผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมส่วนใหญ่ไม่มีบุตร และไม่มีประสบการณ์เลี้ยงดูเด็กรายอื่น และสอดคล้องกับการศึกษาของ วิภาดา แสงนิมิตชัยกุล (2552) ที่พบว่า ปัญหา

อุปสรรคของการเลี้ยงดูเด็กทารกคือ ผู้ดูแลขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเลี้ยงดูเด็ก และ ความเชื่อในการเลี้ยงดูเด็กที่ไม่เหมาะสม นอกจากนี้ ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีปัญหาอุปสรรค ในเรื่องการมีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบจำนวนมาก ทำให้ขาดการปฏิบัติในการเลี้ยงดูเด็กอย่างสม่ำเสมอ ครอบครัวมีวิธีการเลี้ยงดูเด็กที่แตกต่างกันทำให้มีการเลี้ยงดูเด็กในแนวทางที่แตกต่างกัน และการไม่รู้วิธีการจัดการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเด็กในรูปแบบอื่นนอกจากด่าว่าและการตี

ปัญหาอุปสรรคด้านการบอกความจริงเกี่ยวกับบุตรบุญธรรม พบว่า ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม มีปัญหาอุปสรรคในการมีความรู้สึกกลัวต่อการเผชิญความจริงเกี่ยวกับการบอกความจริงเด็กซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุริยา ชินะกาญจน์ (2551) ที่พบว่า สังคมไทยส่วนใหญ่ผู้ขอรับเด็กจะไม่บอกความจริงกับเด็กที่ขอรับเป็นบุตรบุญธรรมว่าตนเองไม่ใช่บิดามารดาที่แท้จริง เนื่องจากผู้ขอรับเด็กกลัวว่าบิดามารดาที่แท้จริงอาจมาทวงเด็กคืนไปจากผู้ขอรับเด็กไป และหากเด็กรู้ว่าผู้ขอรับเด็กไม่ใช่บิดามารดาที่แท้จริงอาจทิ้ง ผู้ขอรับเด็กไปเพื่อติดตามหาบิดามารดาที่แท้จริงและทิ้งให้ผู้ขอรับเด็กอยู่ลำพังหรือบิดามารดาอาจเข้ามายุ่งเกี่ยวกับเด็กไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินและการเลี้ยงดูเด็กต่อ

ความต้องการบริการเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พบว่า ความต้องการบริการเกี่ยวกับ การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมที่ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีความต้องการบริการมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ ด้านกิจกรรมเครือข่าย รองลงมาคือ ด้านการให้ความรู้ความเข้าใจ ด้านการให้การปรึกษา ด้านการจัดอบรมสัมมนา และด้านการเยี่ยมบ้าน ตามลำดับ

ความต้องการบริการด้านกิจกรรมเครือข่าย พบว่า ครอบครัวต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมช่วยเหลือสังคม รองลงมาคือ ครอบครัว

ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว ครอบครัวต้องการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้คำแนะนำและช่วยเหลือในกลุ่มครอบครัวบุญธรรม และครอบครัวต้องการเข้าร่วมกิจกรรมมีการรวมพลังของกลุ่มครอบครัวบุญธรรม

ความต้องการบริการด้านการให้ความรู้ความเข้าใจ พบว่า ครอบครัวต้องการได้รับแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาการเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกต้อง รองลงมาคือ ครอบครัวมีความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีทัศนคติที่ถูกต้องในการเลี้ยงดูเด็ก ครอบครัวต้องการได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก และครอบครัวต้องการเข้ารับการอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการเลี้ยงดูเด็ก

ความต้องการบริการด้านการให้การปรึกษา พบว่า ครอบครัวต้องการได้รับการปรึกษาเมื่อประสบปัญหาอุปสรรคต่อการเลี้ยงดูเด็ก รองลงมาคือ ครอบครัวต้องการได้รับการรับฟังปัญหา ครอบครัวต้องการได้รับกำลังใจในการเลี้ยงดูเด็ก และครอบครัวต้องการได้รับบริการให้การปรึกษาครอบครัวเป็นรายสัปดาห์ความต้องการบริการด้านการจัดอบรมสัมมนา พบว่า ครอบครัวต้องการให้มีการจัดประชุมอบรมสัมมนาเกี่ยวกับทักษะและเทคนิคในการเลี้ยงดูเด็ก รองลงมาคือ ครอบครัวต้องการให้มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ทักษะและเทคนิคในการประชุมอบรมสัมมนา และครอบครัวต้องการเข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาปีละมากกว่า 1 ครั้ง

ความต้องการบริการด้านการเยี่ยมบ้าน พบว่า ครอบครัวต้องการได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กทุกครั้งที่มีการเยี่ยมบ้าน รองลงมาคือ ครอบครัวต้องการมีผู้ให้การปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญลงพื้นที่เยี่ยมบ้านด้วย และครอบครัวต้องการให้มีการเยี่ยมบ้านเพื่อติดตามและช่วยเหลือครอบครัวอย่างต่อเนื่องทุกๆ 3 เดือนต่อครั้ง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ในการดำเนินงานยังมีความจำกัดด้านบุคลากรที่ไม่เพียงพอต่อปริมาณงานที่เพิ่มมากขึ้น และความสลับซับซ้อนเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ทำให้มีความจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีการปฏิบัติงานเฉพาะด้านและมีความเชี่ยวชาญในงานด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมอย่างยิ่ง

2. การให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ประชาชนและโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมให้มีพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กที่มีความเหมาะสมตามกฎหมายกระทรวงกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแล พ.ศ. 2549 ควรจะได้นำไปผนวกให้เป็นส่วนหนึ่งในการทำงานโดยมีการทบทวนแผนยุทธศาสตร์ การอบรม และการพัฒนาบุคลากรต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมควรมีการสนับสนุนส่งเสริมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเครือข่ายมากขึ้น เพื่อสานความสัมพันธ์ในครอบครัวบุญธรรมและเป็นการทำงานอย่างมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือระหว่างกลุ่มครอบครัวบุญธรรมในการจัดการแก้ไขปัญหาการเลี้ยงดูบุตรบุญธรรมและยังเป็นการป้องกันปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมอีกด้วย รวมถึงเป็นการสร้างพลังความเข้มแข็งในกลุ่มครอบครัวบุญธรรมและทำให้รู้สึกถึงการมีตัวตนในรูปแบบที่แตกต่างหลากหลายของโครงสร้างครอบครัวในสังคมปัจจุบันโดยครอบครัวบุญธรรมมิได้อยู่ตามลำพังหรือเป็นความแปลกแยกในสังคมแต่อย่างใด ซึ่งยังมีครอบครัวจำนวนไม่น้อยที่มีความจำเป็นต้องเปลี่ยนรูปแบบของครอบครัวเป็นครอบครัวบุญธรรม

2. ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมควรมีการติดตามผลการเลี้ยงดูเด็กกับครอบครัวของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมอย่างต่อเนื่อง และให้คำปรึกษาแนะนำครอบครัวเมื่อประสบปัญหาอุปสรรคต่อการเลี้ยงดูเด็ก รวมทั้งมีการจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับทักษะและเทคนิคในการเลี้ยงดูเด็ก

3. ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในการสร้างองค์ความรู้และการพัฒนาทักษะ วิธีการ และเทคนิคในการเลี้ยงดูเด็ก เช่น การจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็ก การจัดการกับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม เป็นต้น

บทส่งท้าย

ในการขับเคลื่อนกระบวนการทำงานของศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเพื่อให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์และภารกิจหน้าที่ โดยเด็กได้รับการเลี้ยงดูในครอบครัวทดแทนอย่างมีคุณภาพ ซึ่งศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจะต้องมีการขับเคลื่อนการดำเนินการจัดหาครอบครัวบุญธรรมภายใต้พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2533 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กฎกระทรวงฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2549) ออกตามความในพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2478 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและความร่วมมือในการรับรองบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินการเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม การให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และประสานหน่วยงานที่

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

เกี่ยวข้อง ตลอดจนดำเนินการเตรียมความพร้อมครอบครัวบุญธรรมและเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม เพื่อให้ครอบครัวบุญธรรมสามารถดูแลเด็กได้อย่างเหมาะสม มีการแสดงความรัก ความอบอุ่น และการดูแลเอาใจใส่เด็กเป็น

อย่างดี รวมทั้งมีพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กที่มีความเหมาะสมตามมาตรฐานขั้นต่ำในการอุปการะเลี้ยงดูอบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแล พ.ศ. 2549

บรรณานุกรม

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กรมกิจการเด็กและเยาวชน, ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม. (2559). รายงานประจำปี 2559. กรุงเทพฯ : กรมกิจการเด็กและเยาวชน.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กรมกิจการเด็กและเยาวชน, ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม. (2558). รายงานประจำปี 2558. กรุงเทพฯ : กรมกิจการเด็กและเยาวชน.
- กนกฐิณี พันภักดี. (2556). การศึกษาความสัมพันธ์ในครอบครัวบุญธรรม : กรณีศึกษาครอบครัวบุญธรรมไทยที่รับอุปการะบุตรบุญธรรม อายุระหว่าง 3-8 ปี จากสถานสงเคราะห์เด็กบ้านแคนทอง จังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, คณะศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2557). รวมกฎหมายในการกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- ระพีพรรณ คำหอม. (2557). สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิภาดา แสงนิมิตชัยกุล. (2552). พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็ก ปัญหาสุขภาพของทารก และความต้องการพยาบาลของผู้ดูแลเด็กทารก. วารสารสภาการพยาบาล, 24(1), 88-98.
- ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม. (2558). พ่อแม่บุญธรรมควรจะทำอย่างไรบ้าง. เอกสารประกอบโครงการอบรมสัมมนาเตรียมความพร้อมครอบครัวบุญธรรม. กรุงเทพฯ : ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม.
- สุธินี พบลภ. (2554). คุณสมบัติที่เหมาะสมของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในประเทศไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมภายในประเทศ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม.
- สุริยา ชินะกาญจน์. (2551). มาตรการทางกฎหมายในการรับบุตรบุญธรรมแบบสมบูรณ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์, สาขาวิชานิติศาสตร์.
- อรุณ แสงแก้ว. (2550). พฤติกรรมการดูแลเด็กเล็กของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว, สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน.

